

Nguyễn Xưa

Sao Khuê

Mát lòng,
nhờ những giọt “không”.
Bồng đầu thuyền đã
sang sông...
tới bờ!
Cát mềm, bãi vắng —
Nguyễn xưa...
(Thiền sư Thích Nhất Hạnh)

“Những giọt không” của Thiền sư Thích Nhất Hạnh hay quá, khiến Sao Khuê cũng muốn... đặc đạo:

Mọi sự vốn “không” mát mát lòng
Gió “không”, thuyền nhẹ, lướt lướt sông
Bát Nhã theo cùng về bến giác
Nguyễn xưa, bốn nguyện cũng vừa xong.

Trần cư sĩ cũng cảm ứng mà viết nên thơ:

BUÔNG –
Nhẹ một chữ mà sâu như biển

Có một chiều, khi gió lặng sau cơn bão,
Tôi nghe tiếng đời thở ra một nhịp dài,
Không còn bon chen, không còn giữ lấy,
Chỉ còn một chữ “buông” rơi xuống — nhẹ như chiếc lá cuối mùa.

Tôi từng tưởng hạnh phúc là những gì mình gom góp:
Kiến thức chồng chất như núi,
Tình yêu đắp thành lâu đài,
Tiếng vỗ tay, lời ca tụng, ánh đèn sân khấu...
Nhưng đêm về, vẫn có điều gì nặng trĩu nơi tim.

Cho đến một ngày, tôi thử “không cần nữa”,
Thử không nói lý, không chứng minh, không tranh hơn thua.
Lạ thay, cái trống không ấy lại đầy ắp ánh sáng.
Tâm tĩnh, như hồ thu không gợn.

Có đấy rồi không, không rồi lại có,
Vòng sinh diệt như nhịp sóng vỗ bờ.
Nhưng chẳng còn ai ngồi đếm nữa,
Vì người ấy đã hóa thân thành... bờ.

Không là có, có là không — thấy vậy là đủ.
Tu mà không cần mang bằng hiệu “tu”,
Sống như nước chảy, mây trôi,
Gặp ai cũng mỉm cười như đã quen từ muôn thuở.

Cảm ơn chị Sao Khuê — người bạn đạo,
Nhẹ nhàng nhắc:

Tu không phải để được gì thêm,
Mà để thấy đủ với chính mình... rồi buông.

Thưa quý vị,
Khi buông hết rồi thì không còn gì nữa — còn chẳng chỉ là một chữ “KHÔNG”.
Ai trong chúng ta cũng từng nghe, từng hiểu về chữ “Không”.

Theo Phật giáo, “Không” có nghĩa là không có tự tánh. Tức là mọi vật, mọi việc... không tự hình thành hay tự tạo ra, Mà phải dựa vào vô số yếu tố khác nhau — gọi là duyên.

Ví như:

Nhờ gió đưa duyên nên hạt cải, hạt hoa bay đến vùng đất,
Gặp nước, gặp nắng... mà nảy mầm thành cây.
Từ cây làm ra gỗ, gỗ thành bột, rồi thành giấy,
Giấy để in sách, viết báo, tỏ tình, xin việc... hay cả... xin ly hôn!

Vì cần nhiều duyên, nên các pháp mới hiện hữu.
Không có cái gì “tự nhiên” mà có —
Nên nhà Phật gọi đó là KHÔNG.

Trong “Tâm Kinh Bát Nhã Ba La Mật”, có câu: “*Ngũ uẩn giai không, độ nhất thiết khổ ách.*”
Nghĩa là: Khi quán chiếu thấy rõ Sắc – Thọ – Tưởng – Hành – Thức đều là không, thì vượt qua được mọi khổ đau.

Giải nghĩa đơn giản:

6 căn: mắt, tai, mũi, lưỡi, thân, ý
6 trần: sắc, thanh, hương, vị, xúc, pháp
6 thức: nhãn thức, nhĩ thức, tỷ thức, thiệt thức, thân thức, ý thức

Ngũ uẩn: Sắc – Thọ – Tưởng – Hành – Thức
Ngũ uẩn là gì?

Sắc: thân xác và thế giới vật chất
Thọ: cảm giác (vui, buồn, trung tính)
Tưởng: nhận biết, ghi nhớ, hình dung
Hành: hành động, tâm lý, ý chí (tạo nghiệp)
Thức: nhận thức, phân biệt đúng sai

Như vậy, con người chỉ là sự kết hợp tạm thời của năm uẩn này.
Khi đủ duyên thì hợp lại thành “người”, khi duyên tan thì tan rã.
Đó chính là Vô ngã, Vô thường vậy. Ngã này chỉ tạm có nên:

*Bớt chấp ngã cho đời bớt khổ
Thấy Vô thường, tâm ý thanh thoi
“Tướng”, “Tánh” — ngoài hay trong cũng vậy thôi
Do “Duyên” mà có, rồi biến chuyển...
“Không” rồi “Có”, liên miên bất tận
Không tự sinh tự diệt — chỉ do duyên
Không có gì của “Ta” — mà mất hay còn...
Cứ buông xuống, để tùy duyên cho nhẹ.
— Sao Khuê*

(Tướng là hình thể, Tánh là đặc tính)
Trở lại bài thơ của thiền sư Nhất Hạnh:

Giọt không — như giọt cam lồ từ tịnh bình Quán Thế Âm — làm mát lòng.
Thuyền mê đã rời bến, sang sông, tới bờ giác.

*Thuyền mê lặng lẽ giữa dòng trôi
Chở mộng nhân gian, gió cuốn đời*

*Một ánh tâm soi, đường sáng tỏ
Về nơi bến giác, thoát luân hồi.
— thơ ChatGPT*

Qua sông là tới bến — bến Giác, là giác ngộ.
Nhưng giác ngộ cái gì?
Sao Khuê nghiệm ra rằng:
Đời là bể khổ, mà chúng sinh không biết bơi.

Nhưng không cần biết bơi — chỉ cần thả nổi như bèo:
*Chấp nhận rằng “đời là để sống”,
Không bám víu, không gồng gánh.
Và quý vị biết rồi,
Tiến bộ là do biết... buông bỏ.*

Giống như dọn nhà — cái gì không dùng thì cho đi.
Tâm cũng vậy. Tọa niệm vừa khởi, thấy vô ích thì bỏ.
Không bỏ được thì chuyển hướng:
Ngó hoa nở, nhìn mây trôi, ngẫu nhiên ngao hát một câu...
Trở về với hiện tại, đừng ngoái lại quá khứ, đừng ngóng cổ vì tương lai...

Buông bỏ – như lau sạch tấm màn vô minh,
Để cái “biết”, cái “thấy” vốn có sẵn trong ta được lộ ra.

*Vô niệm, vô tâm, thấy rồi buông
Bờ đến, rồi đi, bỏ lại xuống
Lưu luyến làm chi, sông rồi nước
Trùng trùng duyên khởi, việc đến luôn...
Sao Khuê*

Vô niệm, vô tâm: không dính mắc, không khởi tâm tham – sân – si.

*Nhờ kiến thức của người đi trước – như chiếc thuyền,
Là phương tiện qua sông, tới bờ giác ngộ...*

*“Giọt không” làm mát lòng Thiền sư.
Thuyền mê bỗng chốc tới bờ.*

Mà... tới bờ rồi thì thiền sư thấy gì: Cát mềm, bãi vắng... Nguyễn xưa.

Sao Khuê ngẫm: cát mềm — là hết chông gai, hết khó khăn.
Bãi vắng — là vô ưu, tĩnh lặng.

Nhưng Nguyễn xưa...
Chắc là bốn nguyện của các vị Thượng tọa, Thiền sư:

*Chúng sanh vô biên thế nguyện độ
Phiền não vô tận thế nguyện đoạn
Pháp môn vô lượng thế nguyện học
Phật đạo vô thượng thế nguyện thành*

Sao Khuê nhìn lại 80 năm qua:

Đã giải thoát một số chúng sinh: ăn thịt, giải thoát bao nhiêu bò, gà, heo, cá...
Phiền não vẫn còn đó, ngày càng tăng.
Sách đọc nhiều, nhưng tu tập chưa được bao nhiêu.

Khiêm tốn nhường nhịn "Chánh đẳng Chánh giác" cho người khác.
Nhưng giờ đây, duyên may gặp Pháp Phật — bắt đầu TỪ từ đây.

*Tu một chút là buông đi một chút.
Chút tham, chút sân, chút si.
Một ngày kia — bờ giác quay về
Và chợt nhận ra — đời chỉ là ảo mộng.*

Về bến giác, quý vị “thấy” gì thì Sao Khuê không biết,
Riêng Sao Khuê đến giờ này thấy:

*Bên này, bên đó, giống y nhau,
Chỉ lòng thanh thản, chẳng niềm đau.
Mây trôi, gió thổi, thôi thắc mắc,
“Có sao, nhận vậy”.
Trước khác, sau...*

Đúng vậy, hai bờ vẫn giống nhau, chỉ khác là khi qua sông, mình đã thả rơi, buông bỏ được khá nhiều nhờ
hiểu ra mọi sự vốn “không”.

*Mọi sự vốn “không”, mát mát lòng,
Gió “không” thuyền nhẹ lướt trên sông.
Không bờ, không bến, không thuyền, sóng,
Mọi sự trên đời vốn tánh “không”...*

Ừa, nhưng lạ vậy? Sao Khuê vẫn ở tại chốn này?

Hóa ra, nãy giờ Sao Khuê thấy bài thơ quá hay, bèn mạn phép bàn ngang, rồi tưởng rằng mình đã ở bờ Giác,
hóa ra:

*Vẫn ở “thuyền không”, chưa tới bờ,
Gió hiu hiu mát khiến nằm mơ.
Cứ tưởng như mình đã giác ngộ,
Hóa ra tu tập vẫn sơ cơ...*

Sao Khuê
30 tháng 7, 2025